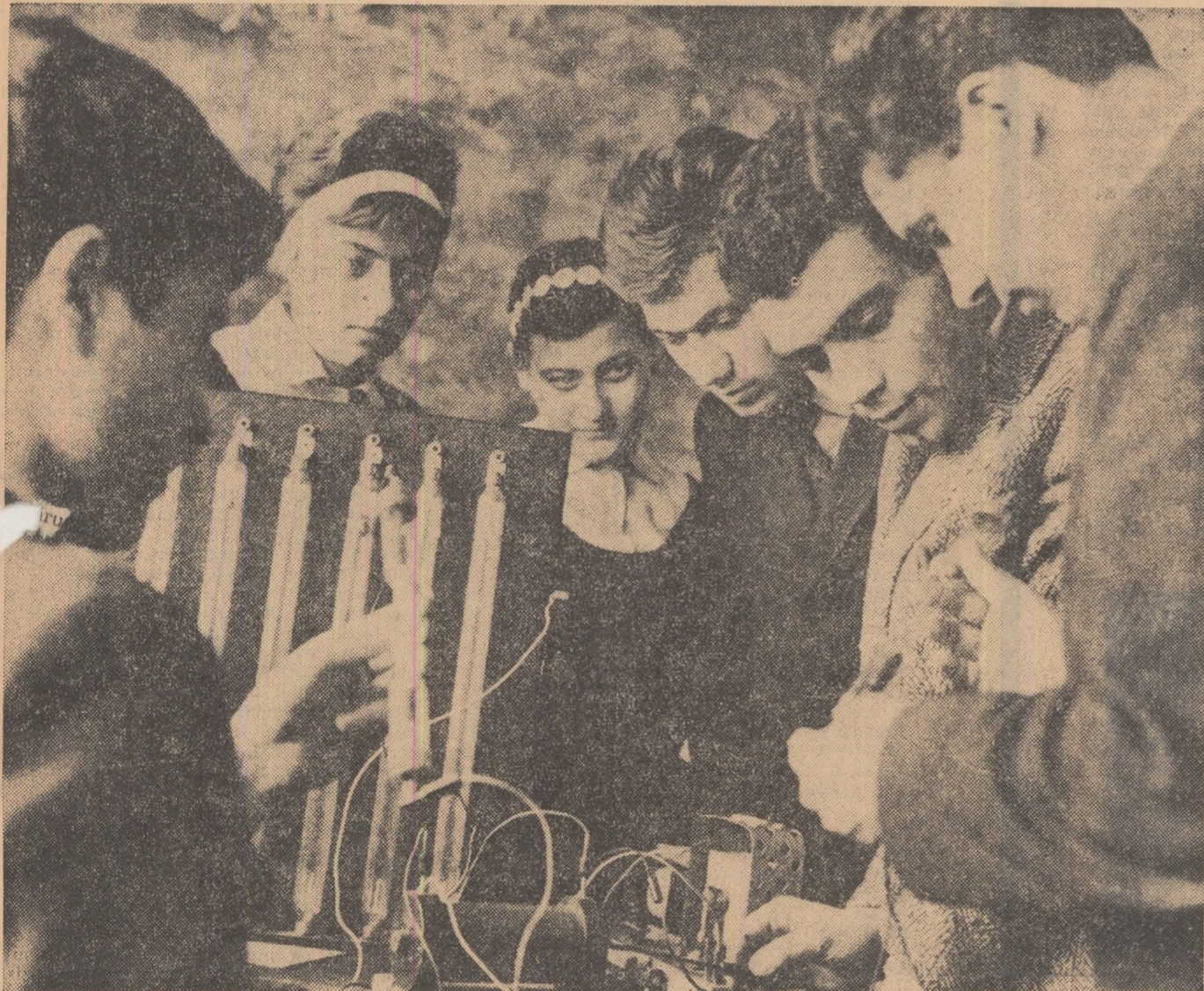

GAZETA

Anul XVIII
Nr. 873
Vineri 18 nov.
1966
4 pag. 25 bani

INVĂȚĂMINTULUI

EDITATA DE MINISTERUL ÎNVĂȚĂMINTULUI ȘI COMITETUL UNIUNII SINDICATELOR DIN ÎNVĂȚĂMINT ȘI CULTURĂ

Experiență privind descărcarea în gaze rarefiate în laboratorul de fizică al Liceului nr. 2 din Hunedoara

FUNCȚIA EDUCATIVĂ A ARTEI SCENICE

M. Niculescu
artistă emerită
directoarea Teatrului „Tândărică”

Între teatrul nostru, între artiști și cadrele didactice există o veche și trinitică legătură. Cu prilejul convorbirilor organizate sau întîlnirilor pe care le-am avut cu învățătorii și profesorii, dorind să le cunoaștem opiniile, sugestiile și observațiile, am fost adesea impresionată de adâncă lor grija și de marea lor sensibilitate față de ceea ce aparține copilului și copilăriei. Mi-am întemeiat astfel convingerea că, sub imaginea aparentă a profesorului, păzitor aprig al disciplinei școlare, se află de fapt personalitatea complexă a observatorului fin și avizat, care cercetează neobosit mijloacele adecvate formării personalității copiilor. Mi-am reamintit toate acestea admirînd spectacolul prezentat cu prilejul constituirii Consiliului Național al Organizației Pionierilor, de pionieri veniți din toate regiunile țării, spectacol care m-a impresionat profund prin revărsarea de viașie, de lumină și de vigoare pe care a degajat-o. Cred că răspunderea principală în noua statornicire a activității pionieresti este în modul cel mai judicios și fericit încredințată corpului didactic, pedagogilor bogați prin experiența lor de viață și de învățămînt, prin cultura lor științifică și generală.

superba armată a pionierilor chemată să preia și să ducă pe culmile viitorului nemuritorul geniu al poporului român.

Ion Lucian
artist emerit,
directorul Teatrului
pentru copii și tineret
„Ion Creangă”

În formele de activitate pionierescă, în educația pionierilor arta ocupă un loc de o deosebită însemnătate. Spectacolul festiv prezentat cu prilejul constituirii Consiliului Național al Organizației Pionierilor a subliniat încă o dată imensa însemnătate pe care o are arta scenică în sfera educației. Acest spectacol a constituit o desfășurare de talente de o extraordinară proporție și m-am gândit că dacă niște copii pot să realizeze cu atita măiestrie un spectacol, cit de mari pot fi exigențele lor ca spectatori!

În același timp m-am simțit îndemnat și, mai mult decît atât, obligat, să meditez la răspunderile mele ca director al Teatrului pentru copii și tineret, la ceea ce va trebui să facem noi, oamenii de teatru, pentru acești artiști copii, ca și pentru spectatorii copii. Consider comunicarea prin intermediul artei nu ca un auxiliar, ci ca un factor de prim rang, deosebit de prețios al procesului de educație, un factor direct, eficient, convingător pentru că are avantajul de a se adresa direct sufletului viitorului om. Arta poate rafina gustul estetic, poate cultiva înaltele norme ale eticii, poate pune în valoare, prin mijloacele ei specifice, înaltele principii ale ideologiei comuniste. Tocmai de aceea ștacheta exigenței față de finuța și valoarea manifestărilor artistice pentru copii și ale copiilor trebuie să fie ridicată cit mai sus.

Ion Bănuță
directorul Editurii pentru
literatură și artă

Din lucrările consfătuirii de constituire a Consiliului Național al Organizației Pionierilor a rezultat necesitatea de a organiza pentru pionieri acțiuni interesante și atractive, acțiuni la care pionierii să participe cu dragoste și pasiune. Cred că manifestările artistice constituite tocmai una dintre importanțele acțiunilor care pot să răspundă cu succes acestor cerințe. Educatorii, profesorii, învățătorii sprijiniți de actori și de poeți, de regizori și scriitori pot folosi cu rezultate dintre cele mai frumoase, atât obișnuitele serbări și întreceri artistice școlare, cit și prezența la spectacolele organizate de adulți pentru copii, pentru a le deschide porțile înțelegerii frumosului, pentru a-i învăța să tubescă patria și poporul nostru, pentru a-i învăța să deosebească ceea ce este rău de ceea ce este bun. Pentru a realiza toate acestea este însă necesar să înțelegem bine datorită pe care le avem față de copii noi, adulții, să încercăm să ridicăm manifestările artistice care le sînt destinate la înălțimea exigențelor vremurilor noastre, să înțelegem că aceasta este una din căile pe care tom crește schinbul de miine, marea și

Iurie Darle
actor

Ceea ce emotează întotdeauna la manifestările artistice ale copiilor este prezența lor plină de convingere. De această atitudine a copiilor față de fenomenul artei ar trebui să legăm, cred, marea ei funcție educativă. Spectacolul la care participă își pune mai mult decît se pare amprenta asupra evoluției copilului, asupra gustului său estetic, asupra convingerilor și aspirațiilor sale.

De aci decurg pentru noi, cei care avem menirea de a-i orienta în fascinanta lume de miraje a artei, importante răspunderi. Mi-aș permite să amintesc, folosind acest prilej, că sintem chemați să-i învățăm pe copii să înțeleagă marea artă, arta adevărată, să-i ferim de pseudovalorile lipsite de idei și de simțire, să cultivăm în sufletul lor, prin intermediul acestui mijloc atât de convingător și de atrăgător marile idei și marile simțăminte.

ELEVUL BUN

În anii acestui cincinal școala va cuprinde aproape un sfert din populația țării noastre. Aceasta este o realizare fără precedent. Ceea ce își propune învățămîntul nostru este însă nu numai să cuprindă mulți elevi, dar și să organizeze în așa fel pregătirea lor încît numărul elevilor buni, al celor ce își asimilează la nivel înalt cunoștințele și sint capabili să le aplice creator, să fie cit mai mare. Școala noastră este preocupată de găsirea celor mai bune soluții pentru a da fărîi inteligente vii și originale, creatoare de valori în diferite domenii. „Inteligenta” este cel mai scump bun existent astăzi pe piața mondială — spuneau, cu atita dreptate, tovarășul Nicolae Ceaușescu la sesiunea Marii Adunări Naționale din decembrie 1965.

Cercetările psiho-pedagogice arată că elevul contemporan este beneficiarul noilor descoperiri tehnice și științifice al mediului social în care trăiește. Creșterea nivelului cultural al populației, educația prescolară au accelerat dezvoltarea proceselor psihice și pîdezesc pentru scîderea limitei de vîrstă pentru școlarii începători la 6 ani (cu diferențiere a celor cu posibilități de școlarizare la vîrsta de 6 ani de cel care vor trebui școlarizați de la 7 ani).

Pentru a putea cunoaște în ce condiții se formează elevul „bun” (prin elev „bun” denumim elevul dotat cu aptitudini care se caracterizează și printr-o pregătire școlară foarte bună) am întreprins în anul trecut o cercetare la cîteva școli din orașul Bacău. După cum a rezultat din răspunsurile la întrebare „Care sînt elevii care v-au preocupat în mod deosebit în acest an școlar?” 75 la sută din învățătorii și profesorii chestionați de noi nu au avut în centrul atenției lor pe elevii buni, cit pe elevii slabi și mediocri, considerînd că elevul „bun” merge de la sine și că nu necesită o preocupare specială din partea școlii, de cînd slaba presărire. Lipsa de îndrumare și control din partea familiei, justifică grija pentru elevii cu dificultăți școlare. Dar a nu avea în centrul atenției pe elevii buni, pe elevii cu gîndire vie, iscoditoare, pe elevii talentați, pe viitorii cercetători, pe viitorii inventatori, poate fi o greșeală cu implicații serioase pentru viitorul elevilor și al țării.

Marea majoritate a elevilor buni de la clasele urmîrite în cercetarea noastră n-au primit teme și îndrumări suplimentare, n-au primit îndemnul competent al specialistului. Mentalități depășite, care

se mențin totuși prin inerție, determinînd aprecierea muncii învățătorilor sau profesorilor aproape numai în funcție de numărul elevilor rămași în urmă la învățătură, fac ca aceștia să-și concentreze atenția aproape exclusiv asupra elevilor din această categorie și să scape din vedere problematica elevilor buni. Se impune ca oamneii școlii să fie apreciați de către directori, de către organele de inspecție, în primul rînd în funcție de numărul elevilor buni pe care i-au pregătit, aceștia fiind unul dintre cei mai prețioși indicatori ai unei munci pedagogice de calitate.

Practica școlară a arătat că, în unele cazuri, elevul bun, dotat în mod special la un obiect, nesolicitat și lipsit de îndrumare, mai ales în clasele V—VIII, poate cădea în autoluminare, potențialul său rămînd astfel nerealizat. În cercetarea făcută de noi, chiar și în aceste puține cazuri (25 la sută) în care cadrele didactice au avut în preocuparea lor și pe elevii buni, ajutorul, individualizat dat acestora s-a limitat la întrebări care solicită mai pregnant operații ale gîndirii (analize, comparații, clasificări), la formarea și consolidarea unor deprinderi de muncă independentă, la teme facultative cu caracter creator (compuneri, crearea de probleme la matematici etc.).

Ne-a reținut atenția și faptul că la clasele V—VIII există o insuficiență preocupare pentru selecția și îndrumarea elevilor buni, cu asituidini, în cercurile pe obiecte. Activizarea și stimularea elevilor dotați în munca de creație literară, în experiențe de fizică și chimie, este de asemenea încă insuficientă la aceste clase. Pe de altă parte, nici diferitele forme de activități în cercuri nu asigură elevilor dotați într-un domeniu un ritm susținut de muncă.

Deostarea și mobilizarea acestor elevi pe făgașul unei munci perseverente și de perspectivă depînd de interesul pe care-l manifestă în această problemă profesională. Dacă în unele cazuri, elevul „bun” învață acasă puțin sau deloc, deoarece (așa cum declară și părinții cercetați), „prînd” lecția din clasă, îngîmfarea se poate transforma, mai tirziu, în regret. În unele cazuri urmîrite de noi am constatat că elevii cu reale posibilități, în loc să urce pe scara valorilor, au coborît în anonimul. Or, dacă profesorul de specialitate ar reuși să trezească la elevi scintila curiozității intelectuale pentru studiul unei discipline, indicîndu-le metode de pregătire in-

dependentă și material suplimentar, ar contribui în mod substanțial la creșterea capacității intelectuale a acestora, la prosperitatea timpurie a tinerilor dotați.

Problema tratării diferențiate a elevilor dotați în clasele obișnuite, sau separarea lor în clase speciale — după aptitudini — trebuie să constituie după părerea noastră o temă de cercetare a psihologiei pedagogice.

Elevii buni cercetați de noi au avut în 99 la sută din cazuri un „start” bun din clasa I. Succesul școlar obținut în clasa I a avut un efect mobilizator atît pentru școlarii cit și pentru familie. De aici rezultă importanța activității desfășurate de învățător și familie în primul an de școală, în determinarea sentimentului de încredere a elevului în propriile forte. O mică parte dintre elevii buni din clasa I încep să scadă ca nivel de pregătire în clasele IV—V și a VI—a și pot să ajungă uneori la limita rămînerii în urmă. Printre aceștia am descoperit cîtiva cu aptitudini artistice, alții cu calități deosebite ale gîndirii, cu un potențial de muncă ridicat. Intre cauzele care au contribuit la ieșirea lor din rîndurile elevilor buni a fost un control diminuat din par-

tea familiei în ultimii ani și insuficienta cunoaștere a rezultatelor anterioare ale elevului, a capacității lui, asociată uneori cu atitudinea demobilizatoare a unor profesori din clasele V—VI, ca și insuficienta atenție și asistență acordată muncii școlare și preocupării intelectuale ale acestor elevi.

O caracteristică aproape generală a elevilor buni este folosirea rațională a timpului liber și faptul că învață din plăcere sau din convingere, ceea ce le usurează considerabil munca școlară. Cercetînd modul cum își petrec timpul liber am constatat că unii din elevii buni fac multă lectură suplimentară, alții rezolvă probleme, organizează colecții, se ocupă de filatelia sau la lecții de muzică, ajută în gospodărie ori au alte preocupări pozitive. Aceste preocupări favorizează atît randamentul muncii școlare, cit și formarea multilaterală, armonioasă a elevilor respectivi.

Analiza comparativă a datelor obținute în cadrul cercetării noastre

Lector univ. VIRGIL RADULIAN
profesor MIHAI LUPUȘORU
Bacău

(Continuare în pag. 4-a)

Viața de familie a educatoarei și implicațiile ei pedagogice

Dacă vrei să știi cum va arăta peste ani o generație de copii, este absolut necesar să-i cunoști pe educatoarii ei. Căci, dincolo de cunoștințe, educatorul mai transmite ceva: acest ceva reprezintă nu numai pregătirea pentru viața în colectivitate, pentru dezvoltarea intelectuală și profesională, dar și pregătirea pentru viața personală a viitorului cetățean. Această pregătire este condiționată, în primul rînd, de viața personală a educatorului însuși, de modul cum se comportă el în societate, în familie. Este vorba, aici, de o problemă care are implicații majore în procesul de educație, dar care nu a fost încă cercetată pe măsura ponderii sale în activitatea pedagogică, nici de pedagogii teoretici, nici de colectivele didactice din școli.

Toate aceste considerații se fac cîu într-o discuție recentă cu directorul Liceului nr. 37 din Capitală, prof. C. Petricu. Viața de familie, spunea tov. Petricu, se reflectă imediat atît în mod direct, cit

și într-un mod mai puțin vizibil în munca profesională a educatorului. Avem în această privință două exemple din școala noastră. Aparent disparate, ele au totuși un punct de contact. Primul dintre ele l-aș numi exemplul Mariei Florescu. Este vorba de o învățătoare din școala noastră care obține de ani de zile rezultate deosebit de frumoase în activitatea profesională. Maria Florescu are și 3 copii care pot fi model pentru toți elevii noștri. Unul este student eminent, ceilalți doi, elevi cu rezultate și conștientă ireproșabilă. O viață de familie echilibrată, o activitate profesională exemplară.

Celălalt exemplu îl oferă tot o profesoară. Mamă a doi copii, nu de mult divorțată. Nu este cazul, desigur, să ne referim la amănunte legate de motivele care au dus la destrămarea familiei sale. Pentru problema în discuție altceva ni se pare semnificativ. Unul dintre copiii din această familie dezorganizată a fost anul trecut elevul învățătoa-

rei Mariei Florescu. Era copilul pe care instanța de divorț îl incredințase tatălui. Învățătoarea a scotocit că va face o bucurie colegei sale de cancelarie dacă îi va arăta primul punct de contact. Primul dintre ele l-aș numi exemplul Mariei Florescu. Este vorba de o învățătoare din școala noastră care obține de ani de zile rezultate deosebit de frumoase în activitatea profesională. Maria Florescu are și 3 copii care pot fi model pentru toți elevii noștri. Unul este student eminent, ceilalți doi, elevi cu rezultate și conștientă ireproșabilă. O viață de familie echilibrată, o activitate profesională exemplară.

Am dorit să discutăm și cu cele două educatoare. Iată-o pe Maria Florescu. Dementă, îngrijită, sigură pe mișcări. La îndemnul nostru vorbește despre copiii ei, după ce ne cere să precizăm: „Care dintre ei — cei de acasă, sau cei de la școală?” „Am dedus din această simplă „confuzie” întreaga răspundere și gingașie cu care își privește munca didactică Maria Florescu. Am aflat o mulțime de amănunte din bogata ei viață sufletească. Despre „incidentul” la care a participat a vorbit cu stînjeneală. „Elevul G. L. a fost mutat din școala noastră. Fusese un copil foarte deschis, foarte vioi. După despărți-

rea părinților, și-a pierdut aceste însușiri. Era limpede pentru mine că în viața lui interioară intervenise un traumatism. Anul acesta am continuat să mă interez de situația lui școlară. Ea reflectă atmosfera în care trăiește”.

Am vorbit și cu mama copilului, profesoară în școală, despre a cărei activitate pedagogică am aflat, de la directorul școlii următoarele: „i s-a luat dirigenția anul trecut și a fost încadrată la ore de matematică numai la clase mici. S-a bucurat că a „scăpat” de dirigenție. În ce privește rezultatele la clasă, acestea sînt profund afectate de lipsa echilibrului din viața familială. Nouă, profesoarea ne-a spus că de destrămarea familiei este vinovat sotul. Continuă să locuiească în aceeași casă cu el. Din această cauză, fetița care l-a fost incredințată ei a fost trimisă în provincie, la bunici, unde a stat pînă de curînd. La întoarcere, tatăl nici n-a vrut măcar s-o vadă. Copiii trăiesc în aceeași casă și se joacă împreună pînă la venirea

Primul meu dascăl

Acad. prof.
CALIU IACOB

Ori de cite ori gîndul pribeg se reîntoarce spre timpurile îndepărtate ale copilăriei, îmi apare pe prim plan imaginea luminoasă a întîiului și celui mai iubit dascăl al meu: Iosif Moldovan.

Era în 1918, ultimul an de existență a imperiului habsburgic. Am intrat, la vîrsta de cinci ani, în clasa I a Școlii confesionale române, pe atunci, unica școală de limba română din orașul meu natal, Arad. Învățătorul ne-a primit cu căldură în sala nu prea mare care trebuia să adăpostească șase clase diferite, elevii fiecărei clase ocupînd o coloană distinctă de bănci.

Mă întreb și astăzi cum putea oare domina un singur om o sală care cuprîndea, pe puțin 120 de copii zburzoși, plini de zburdalnicia tineretii? În acest fapt rezidă desigur unul dintre meritele principale ale dascălului nostru, care din fragedă tinerețe ne-a dat exemplul dăruirii de sine pentru o cauză nobilă. Lecțiile sale erau atît de captivante, metodele sale pedagogice atît de originale, manualele sale atît de clare, abecedarul său fonetic atît de atrăgător, încît pe nesimțite, noi, cei din clasa întâi, ne-am însușit alfabetul și cunoștințele de scris și citit, în timp ce elevii din clasele mai înaintate asimilau cunoștințele cerute de programa școlii.

Dar dascălul nostru a avut cu precădere o activitate educativă, exercitînd o puternică influență asupra noastră. El ne-a înșălat simțul ordinii și al datoriei, iubirea față de poporul nostru, respectul față de muncă și de cei care muncesc.

Datorită talentului său pedagogic, știa să ne găsească tuturor ocupații în timp ce trecea de la clasa noastră la celelalte.

Metodele pedagogice ale lui Iosif Moldovan — scriscîntul cu metoda fonemică, desenele din natură, difuzarea cu mult succes a cunoștințelor de istorie și geografie, au atras atenția forurilor de specialitate. Roman Ciogorogiu și întregul corp profesional al Preparandei din Arad veneau să asiste la unele lecții ale dascălului nostru. Profesorul C. Rădulescu-Motru, de la Universitatea din București, în trecere prin Arad, a înțuit de asemenea să viziteze școala lui Iosif Moldovan.

(Continuare în pag. 4-a)

C. RADOI

CE ÎNVĂȚĂ PREȘCOLARII?

Ca primă treaptă a învățământului, grădinița este chemată nu numai să asigure familiei un sprijin competent și calificat în creșterea copiilor, ci și să-i pregătească pentru școală, formându-le primele elemente ale concepției științifice despre viață, familiarizându-i cu o seamă de cunoștințe care vor sta la baza studiului în clasa I, deprinzându-i cu un regim de muncă apropiat de regimul muncii școlare.

Cum face față acestor cerințe actuala programă a învățământului preșcolar? — iată întrebarea pe care am pus-o mai multor educatoare. Răspunsurile lor, subliniind unele aspecte pozitive ale programei, relevă în același timp numeroase carențe ale ei.

Tovarășa ELENA PETRESCU, educatoare la grădinița Universității din București, răspunde de grupa mare. Preocuparea de a introduce în viața copiilor tot ce îi poate apropia de școală se reflectă în întreaga ei activitate. Părerea sa este însă că actuala programă a grădinițelor nu o ajută în suficientă măsură în această direcție.

— Eu cred — ne-a relatat tov. Petrescu — că, privit prin prisma condițiilor în care trăiesc copiii astăzi atât în orașe cât și la sate, prevederile programelor în legătură cu cunoașterea mediului înconjurător sînt nesatisfăcătoare atât din punctul de vedere al posibilităților de asimilare ale copiilor, cât și din punctul de vedere al intereselor lor. De pildă, se pune prea mult accent pe cunoașterea animalelor domestice și animalelor sălbatice. Un număr foarte mare de activități sînt destinate analizei în amănunt a corpului acestor animale — cap, trunchi, picioare — și a unor caracteristici ale acestora. Mă întreb ce interes poate prezenta pentru un copil de 5-6 ani analiza calului, a căruia trasă de cal, cînd în experiența lui zilnică el vine în contact cu tot felul de mijloace tehnice de locomoție — autobuz, troleibuz, tren etc. și chiar avion și helicotper? Nu este vorba, după părerea mea, numai de o simplă introducere a unor teme noi în conținutul învățămîntului preșcolar, ci de o restructurare completă a programei, în raport cu locul pe care-l ocupă, în universul copilului contemporan, diferitele obiecte și fenomene din viața cotidiană. Cred că sînt necesare studii psihologice temeinice asupra intereselor copilului preșcolar, care să permită celor ce elaborează programele să aibă etaloane precise pentru extinderea sau restrîngerea volumului de cunoștințe referitor la un obiect sau la altul.

De aceeași ordine de idei, tov. SUZANA OLARU, directoarea grădiniței de copii a M.A.E., a subliniat și alte aspecte ale lipsei de concordanță dintre conținutul programei și nivelul actual al preocupărilor preșcolarelor.

— Copiii care frecventează astăzi grădinița — a subliniat tov. Olaru — nu corespund imaginii pe care ne-am făcut-o noi, adulții, despre ei pe baza experienței proprii noastre copilărești. Desi există unele preocupări și interese comune vârstei copilărești, copilul de 5-6 ani din zilele noastre nu mai prezintă în aceeași măsură pentru cu-

o asemenea erol nu răspund interesului copiilor, afectivității lor, este faptul că nu apar în jocurile lor.

Tov. ADRIANA DIMA, directoarea grădiniței de pe lângă Universitatea București, care a urmat timp îndelungat eficiența educativă a programei, ne-a spus:

— În general noi, educatoarele, acordăm multă atenție educării copiilor preșcolari. Activitățile pe care le prevede în acest scop programa nu sînt însă orientate suficient spre realizarea unui important scop educativ: formarea interesului pentru învățatură, pentru activitatea în școală. Problema aceasta prezintă, după mine, două aspecte semnificative: pe de o parte programa nu prevede de ajuns activități care să-i deprînde pe copii să învețe singuri, să-și însușească în mod independent cunoștințele din contactul cu realitatea, fapt care se reflectă în insuficientul interes față de învățatură, iar pe de altă parte, ea nu dozează așa cum trebuie solicitările adresate preșcolarelor, în deosebi celor din grupa mare. De cele mai multe ori, prin sistemul de activități practice copiii sînt obișnuiți să depună un efort minim, sub nivelul posibilităților lor.

Tov. MARIA PETRICĂ, directoarea grădiniței de copii de pe lângă Ministerul Comerțului Interior, referindu-se și ea la lipsa de solicitare a posibilităților copilului preșcolar din grupa mare, a ridicat

Discuțiile pe care le-am purtat cu educatoarele arată că este necesar să se cerceteze cu atenție, cu discernămint ce învață preșcolarul în grădiniță, ce este util, din tot ce învață el, pentru dezvoltarea lui ulterioară, ce prezintă eficiență pentru formarea lui în condițiile actuale, luîndu-se măsurile care se impun.

formeze numărul festiv al revistei „Ani de ucenicie”.

În prima săptămîină a lunii noiembrie — „săptămîina Sadoveanu” — liceul a îmbrăcat haine de sărbătoare. Festivitatea s-a desfășurat cu o solemnitate a cînelului literar în care a fost evocat chipul celui ce a constituit un permanent exemplu și sprijin pentru tinerii începători în ale scrisului și s-au prezentat lucrări cu teme ca „M. Sadoveanu, scriitor național și universitar”, „Peisajul românesc în viziunea lui M. Sadoveanu”, „Valențe poetice în opera sadove-

niană. A avut loc, de asemenea, vernisajul unei expoziții în care au fost prezentate tablouri ale lui Ispir Ispir inspirate din creația mare a scriitorului, cărți și manuscrise aparținînd expedițiilor etnografice ale scriitorului. Un program artistic interpretat de elevii școlii a încheiat această manifestare sărbătorească.

Colocviu pe probleme de geografie

În zilele de 5 și 8 noiembrie a.c. s-a desfășurat, la filiala din Ploiești a Societății de Științe Naturale și Geografice, un colocviu pe tema „Pentru continua îmbunătățire a programelor, manualelor și predării geografiei în școală”.

Cu acest prilej au fost prezentate o serie de referate în legătură cu planul de învățămînt, programele și manualele școlare de geografie și cu unele aspecte metodice privind predarea temelor de geografie.

În încheierea colocviului, participanții au făcut o vizită la rafinăria Braz.

ȘTIRI • ȘTIRI

Zece ani de la înflințarea liceului „MIHAIL SADOVEANU”

Unul din marile licee tinere ale țării, Liceul „Mihail Sadoveanu” din Capitală a împlinit de curînd vârsta de 10 ani. Aniversându-și decenul de viață, liceul a organizat numeroase manifestări, care au însemnat în același timp un

prilej de cinstit a memoriei marilor scriitori și căruia marele îi poartă. Încă în vîrstă de vară, elevii claselor mari au reconstituit, însoțiți de profesori, un „Itinerar sadoveanu”, vizitînd Iași și Suceava și urmînd, pe cărări de munte, drumul Vitoriei Lipan. Reințori în liceu la început de an școlar, el au pregătit ilustrații legate de creația marilor scriitori și au scris cu grijă materia literară la opera sadove-

noscute, clasele nu-și dobîndesc caracteristica unor reale colective decît numai de la o anumită etapă de dezvoltare calitativă a relațiilor reciproce ale elevilor, determinată de gradul de eficiență a sistemului influențelor educative ce se exercită continuu asupra lor în procesul de învățămînt. Pînă la obținerea adevăratelor colective spre care tind activitatea pedagogică din școală, clasele sînt realități de o anumită factură psihologică de grup și cu profiluri individuale, cu probleme proprii care necesită a fi bine cunoscute, obiectiv cercetate și sistematizate, pînă în cel mai înalt grad, de factorii educaționali din școală — în special de profesorii diriginți.

Pînă acum, psihologia educațională, prin cercetările sale de preferință în domeniul însușirii cunoștințelor școlare, a venit mai mult în sprijinul acțiunii didactice, neglijînd educația expresă și formarea interrelațiilor personale în colectivul elevilor. Recentele cercetări de psihopedagogie socială dau un impuls cutărilor în această direcție. Desigur, problemele concrete ale relațiilor interindividuale ale școlarii variază de la o clasă la alta; ele se pun și în raport cu vîrsta

elevilor, cu compoziția claselor, cu antecedentele personale și general-pedagogice ale fiecărei clase, cu experiența școlară acumulată anterior de elevi etc. Toate acestea obligă cadrele didactice la o cunoaștere concretă, autentică a claselor. În același timp, ele nu anulează existența unor aspecte și legi generale care acționează în diferite etape de organizare a colectivului, existența unor fenomene psihologice obligatorii, care se fac simțite în fiecare clasă și de care profesorul instructiv-educativ trebuie să țină seama.

În studiile pe care le întreprindem asupra interrelațiilor personale ale elevilor din clasele a V-a și a IX-a — clase de „cotitură” ale învățămîntului nostru — au apărut, dincolo de o serie de particularități concrete, următoarele fenomene mai generale demne de luat în considerare în procesul educativ:

a) Ca problematică, cele două clase se apropie, intrucît ambele reclamă din partea elevilor un efort și un proces de reorganizare a relațiilor anterior constituite; în primul caz (la clasele a V-a) efortul unor elevi încă mici în a racorda atitudinile lor, anterior în mare parte depen-

dente de îndrumarea învățătorului, la exigențele de specialitate ale unor profesori diferiți; în al doilea caz (la clasele a IX-a), efortul modificării interrelațiilor personale în funcție de noua structură, eterogenă, a grupului clasei recent create.

b) Atît în clasele din Capitală cît și în cele din provincie se evidențiază, pe parcursul sondajelor efectuate, alături de raporturi reglementate de o situație directivă stabilită prin normele introduse de diriginți — așezarea elevilor în bănci, repartizarea sarcinilor etc. — o opinie non-directivă (în sens de autonomă, independentă), cuprinzînd: preferința pentru un alt coleg de bancă decît cel existent, păreri și opțiuni pentru un alt șef al clasei, raporturi de simpatie reciprocă centrate mai ales înăuntrul unor mici subgrupe sau „grupulețe”, cum le numesc înșiși elevii. Este vorba de acele subdiviziuni care grupează de regulă, elevii provenienți de la o altă școală sau de la o clasă paralelă a școlii și care în anul precedent au fost împreună. Evident, aceste relații firesci, inerente mai cu seamă începutului organizării oricărui co-

lectiv școlar restrîns, urmează să fie cunoscute anume, să fie îndrumate cu pricepere, folosite în mod constructiv în organizarea influențelor educative directive. Practica dovedește că individualizarea unor adevărate subgrupuri și consolidarea lor competitivă sînt potrivnici coeziunii unui colectiv sănătos, viabil.

c) Procesul de integrare social-educativă a elevilor nu este liniar dimpotrivă, el prezintă sinuoziții și depinde de o serie de factori psihologici cum sînt gradul de dezvoltare a activității copilului, nivelul mijloacelor lui de comunicare socială (limbaj, atitudine, rezultate ale activităților creatoare), nevoia de sociabilitate etc. Se pare că dificultățile de ordin intelectual pe care le atîng programele și sistemele de predare la clasă a V-a pot fi mai ușor depășite decît cele de natură relațional-afectivă, atitudinală. Evidența sugestibilității care încă îi mai caracterizează pe elevii mici, ca și posibilitățile de autocunoaștere și cunoaștere reciprocă deabia în formare, dau un caracter spontan, instabil și mult oscilant raporturilor interpersonale. De aceea, calea principală în educarea

interrelațiilor se dovedește a fi atitudinea afectivă a pedagogului și solicitudinea cu care se ocupă el de aspectele acestui proces. La clasele a IX-a, în sfera raporturilor reciproce intervin criterii sociale mult mai obiective. Aici, însă, antecedentele educaționale își spun mai pregnant cuvîntul. Cu cît elevii dispun de o experiență școlară anterioară mai organizată, mai solid structurată în conduita lor, și cu cît această experiență este mai distanțată de condițiile și exigențele noului colectiv, cu atît problemele de acomodare, de dezintegrare a unor relații și de reintegrare individuală sînt mai complexe și mai de durată. De aceea, cunoașterea antecedentelor personale și școlare ale elevilor de către diriginți este imperioasă pentru formarea colectivului. Pirchismul principal în acest caz se dovedește a fi discernămintul, motivația rațională, logică, de care sînt capabili elevii. Sistematizarea raporturilor directive și non-directive existente, analiza acestor lor — mai ales a celor pozitive — angajarea elevilor în acțiuni coezive constituie stimulentele necesare unii raporturilor reciproce necesare unui colectiv.

d) Urmărirea atentă și deteminată a relațiilor interindividuale în colectivul de elevi este nu numai utilă, dar și necesară muncii educative. În acest fel au putut fi identificate și sistematizate grupurile cazurilor unor individualități „izolate”, ale elevilor „solitari”, foarte puțin cunoscuți de ceilalți (fiind și nou veniți în clasă), care nu preferă ne nimeni în bancă și nici nu sînt preferați de nimeni din clasă, care regretă colectivul de unde au plecat, manifestînd neîncredere față de ceilalți, declarînd că nu vor putea avea nici un prieten printre ei etc. Sau cazul unui elev dintr-o clasă care doarește să stea singur în bancă, nu primește nici un ajutor, refuză să ceară ajutorul celorlalți, la sarcini cît de complexe „aprin” a nu se arăta mai slab decît alții” etc.

Evident, în asemenea situații nu numai relația de profesor la elev devine importantă ci în primul rînd forța raporturilor reciproce pe care le instituie și le propunează colectivul.

Dr. ANA TUCIOV-BOGDAN
catedra de psihologie — Universitatea București.

DIN TRECUTUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI NOSTRU

SOCIETATEA PENTRU ÎNVĂȚĂTURA POPORULUI ROMÂN

8 noiembrie 1866, pe inserate. Sala vechei clădiri a Ateneului Român de lângă Cismigiu, luminată sărbătorește, adăpostește floarea intelectualității românești. În privirile celor prezenți strălucește entuziasmul.

De luni de zile s-a pregătit aici „conjurațiunea luminii împotriva întunericului”. De luni de zile s-au dezbătut statutele unei „vaste asociațiuni cu scop de a instrui și a educa nu o clasă sau o parte restrînsă a societății, ci întregul popor român, fără distincție de provincie, adevîndu-mai cu seamă în vedere clasele de jos”. Încă din vară, Constantin Esarcu și V. A. Ureche au întocmit un proiect de statut, pe care August Treboniu Laurian, Al. Papiu-Iliarian și P. S. Aurelian l-au îmbogățit cu noi propuneri. În adunări publice și în colanțele presei, oamenii de cultură au dat numeroase sugestii pentru programul acestei „societăți a amicilor instrucțiunii”. Statutele au fost definitivite pe baza celei mai largi consultări posibile pe atunci. Înscrise pe pergamene, ele așteptau semnăturile care să le consfințească. Și semnăturile se așteptau după alta, brasate de mîni hotărîte. Semnează veterani ai învățămîntului românesc — Ioan Eliade Rădulescu și Petre Poenaru. Semnează oameni de știință — Em. Bacalogiu, vr. Ștefănescu sau înăutul St. S. Michaelescu, scriitorii ca Al. Odobescu, B. P. Hasdeu sau Gh. Sion, pictorii Aman, Andreescu și Tattarescu, muzicianul Al. Flechtenmacher. Iar alături de toți aceștia semnează numeroși învățători și profesori, medici, ingineri, juriști, oameni de vîrstă diferite, cu preocupări diferite, uniți de același îndemnat patriotic: a contribui la propășirea învățămîntului românesc, a participa la ridicarea culturală a poporului. Semnatarii lansază, în aceeași memorabilă seară, un apel către cîrtăritorii din toate colțurile țării: „Conjurăm pe toți de a nu sia cu brațele în sin și a veni a da concursul lor junei instituțiuni”.

Seînd actual de naștere al generoșei lor asociațiuni, cîrtăritorii bucureșteni nu bănuiau că inițiativa lor va avea un răsunet atît de larg și atît de profund. La sediul din strada Pensivității nr. 10, unde se afla secretariatul societății, sosită mîi de deșezii din țară întregă. De presedintele venise vestea despre constituirea secțiunilor județene sau orășenești ale societății. Înainte de a se fi topit zăpada iernii, rețeaua secțiunilor județene acoperise trupul întregii țări. La 23 martie 1867 o nouă adunare solemnă proclamă constituirea „Societății pentru învățătura poporului român” pe întreaga țară.

Răsunetul puternic al inițiativei de la 8 noiembrie 1866 dovedește că ea răspunde unor cerințe obiective ale dezvoltării istorice a țării, că programul ei era un reflex al necesității sociale, al imperativelor progresului economic social și cultural.

Dezvoltarea învățămîntului, pe care condițiile istorice o solicitau tot mai imperios, era frînată de lipsa unor școli cu caracter pedagogic care să pregătească cadrele didactice necesare. În 1866, cînd lua ființă „Societatea”, exista în țara noastră o singură școală normală — Școala preparandului din Iași, întemeiată în 1855. Membrii societății și-au asumat de aceea sarcina dificilă și complexă de a întemeia, îndruma și întretine școli normale. În acest scop s-au întocmit proiecte, s-au lansat liste de subscripție și apeluri. Astfel au apărut, pe rînd, școlile normale din Ploiești (1868), Focșani, Birlad și București (1870). Această înfăptuire a cerut mari eforturi și sacrificii, întreaga muncă organizatorică și instructiv-educativă — de la alcătuirea programelor și recrutarea elevilor pînă la predarea lecțiilor — fiind efectuată vreme îndelungată fără nici o plată. La București își oferise munca lor gratuită Al. Odobescu, Petre Poenaru, C. Esarcu, C. Davila; la Birlad — C. Dimițescu-Iași și Ioan Popescu; la Ploiești — I. Eliade și Z. Antinescu; la Focșani — I. Filibiliu și A. Puiu. Lista ar putea fi completată cu numele altor zeci de învățători și profesori care au predat în școlile normale fără altă răsplătă decît „convincîndu-se de a fi făcut un bine pentru învățătura poporului” — cum se spunea într-o declarație a dascălilor din Focșani. În anii care au urmat școlile normale ale „Societății” au dat țării numeroase promoții de dascăli și au creat tradițiile unei temeinice pregătiri a învățătorului, rămîind în istoria învățămîntului nostru ca focare ale unui nestins entuziasm pedagogic.

După specificul condițiilor și cerințelor locale diferite secțiunilor județene ale societății au organizat și alte acțiuni, de cele mai multe ori încununată de succes. La București și Iași au fost întemeiate „școli fröbeliene” (grădinițe de copii) la Ploiești s-a înflințat o școală secundară pentru fete, iar la Piatra Neamț o bibliotecă publică. În mai multe localități, membrii societății

au organizat, uneori lup tind cu împotrivirea autorităților, un control obștesc al învățămîntului, sesizînd lipsurile existente și cerînd măsuri pentru îndreptarea lor.

Printre acțiunile organizate de „Societatea pentru învățătura poporului român” un loc de seamă l-au avut cursurile pentru adulți organizate la București, Iași, Ploiești, Birlad, Tg. Jiu etc. în vederea răspîndirii științei de carte și a cunoștințelor culturale-științifice. Mestesugari, ucenici, calfe, lucrători din începutul de industrie modernă, măruntii prăvăliși se strîngeau seara, după lucru, sau duminica dimineața pentru a învăța aritmetica cu St. C. Michaelescu, istoria cu V. A. Ureche, chimia cu dr. C. Davila, igiena cu dr. D. Grecescu. În scopul de a contribui, așa cum prevedea statutul, la „înflorirea comerțului și industriei naționale”, societatea a organizat și cursuri cu caracter profesional, adevărate „școli de meserii” pentru dulgheri, zidari, tabaci, comercianți etc. Arhitectul Al. Orăscu, specialist de mare prestigiu în geometria descriptivă, secundat de alți profesori universitari și de practicieni din domeniul construcțiilor, a condus o „școală arhitectonică” sc_rală, gratuită. Sub conducerea profesorului C. Troțeanu au fost organizate cursuri de „științe comerciale”, la care se predau noțiuni de contabilitate, merceologie, drept comercial, limbi străine.

În arhive se găsesc și astăzi planuri de studii, programe, cărți de seamă și alte documente care ilustrează importanța pe care societatea o acordă cursurilor de adulți: aceleasi documente dezvăluie și piedica din calea acestei acțiuni: „reaua voință a patronilor de a lăsa pe ucenicii lor să se poată lumina”.

Activitatea bogată a societății a antrenat participarea unui număr mare de pedagogi, care și-au găsit astfel un cîmp de manifestare rodnică. În publicațiile societății au apărut idei pedagogice ale lui St. C. Michaelescu, C. Esarcu, Barbu Constantin, I.C. Măzăr, Anghel Demetriescu ș.a. Multe din aceste studii pledau pentru ideea însușirii conștiente a cunoștințelor prin participarea activă a elevilor la lecții. Ioan Badulescu, primul director al Școlii normale din București, a publicat în revista societății valoroase studii de metodică a predării limbii și literaturii române. Ioan Popescu, vreme îndelungată director al Școlii normale din Birlad și presedinte al secțiunii Tulcea a societății, scria despre excursiile pe care le organiza în fiecare an, pentru educația patriotică și lărgirea orizontului normalizării săi, în diferite regiuni ale țării. Sub egida societății au fost publicate mai multe manuale, printre care „Metoda nouă de scriere și citire”, minunatul abecedar al lui Ion Creangă, V. Receanu, Gh. Ienăchescu și C. Grișorescu. Din analiza imensului material documentar lăsat de „Societatea pentru învățătura poporului român” se desprinde un fond de idei pedagogice înaintate, pe linia asigurării unui conținut științific, legat de practică, împlinit cu educația patriotică, realizat prin mijloace intuitive, accesibile, atrăgătoare.

O latură importantă a activității societății au constituit-o energicele acțiuni revendicative. Societatea a mobilizat opinia publică și s-a făcut ecoul acesteia în largi acțiuni protestatare împotriva unor măsuri guvernamentale care împiedicau dezvoltarea învățămîntului. Organizînd adevărate mitinguri, campanii de presă și acțiuni de strîngere de semnături, societatea a izbutit să împiedice reducerea prevederilor bugetare pentru învățămînt și a salariilor învățătorilor în 1867, desființarea școlilor normale în 1872. Imaginea lui Petre Poenaru, slăbit de boală și bătrînet, venit să protesteze în fața Adunării deputaților, în numele societății al cărei presedinte era, împotriva hotărîrii de desființare a școlilor normale a fost atît de impresionantă încît au evocat-o, cu aceeași emoție, Al. Odobescu, Titu Măiorescu, C. Esarcu, Cezaș Boliaș și Carol Davila.

Întreaga activitate a „Societății pentru învățătura poporului român” este un exemplu de înaltă conștiință cetățenească a unor oameni de cultură devotați poporului, de grijă a cîrtăritorilor români pentru destinul școlii. Străduindu-se plină de abnegație a membrilor societății a inspirat respect pentru minunata profesie de educator.

Dezideratele pe care și le propunea societatea acum un secol ne apar astăzi ca visuri pe care realitatea le-a depășit de mult. Perspectivele învățămîntului nostru sînt mai vaste decît unu-tu cuprînde cu gîndul oameni vechului trecut. Nobilele lor avinturi constituie însă și astăzi un imbold la acțiune; de aceea, ele merită a fi știute și prețuite de propagatorii culturii și științei în școala României socialiste.

Lector univ. MIRCEA ȘTEFAN

PSIHOLOGIA EDUCAȚIEI

Raporturile reciproce ale elevilor

Colectivul clasei — indiferent dacă este vorba de învățămîntul general sau liceal — constituie un grup restrîns în viața căruia raporturile interpersonale sînt deosebit de importante, ele formînd pirgha de bază în elizarea și configurarea personalității fiecărui elev.

Cercetările psihopedagogice arată că înșăși gruparea copiilor în cadrul claselor începătoare determină la aceștia apariția primelor relații interindividuale semnificative de ordin social: raporturi de egalitate reciprocă, de acceptare sau de respingere a colegului, de simpatie, interes sau indiferență pentru ceilalți, de toleranță ori preferință majoră, de căutare a companiei colegului etc. La nivelul claselor școlăritorii mijlocii sau al celor din cursul mediu, în raporturile elevilor se impun tot mai mult criterii de selecție pe considerente legate de funcția pe care o îndeplinesc persoanele în colectiv, de semnificativitatea rolului pe care îl are fiecare elev în grupul clasei, ca și criterii bazate pe aprobare și dezaprobarea socială a atitudinilor pe care le manifestă elevii.

Dar grupate în sine și după criteriile pedagogice și administrative cu-

noșcote, clasele nu-și dobîndesc caracteristica unor reale colective decît numai de la o anumită etapă de dezvoltare calitativă a relațiilor reciproce ale elevilor, determinată de gradul de eficiență a sistemului influențelor educative ce se exercită continuu asupra lor în procesul de învățămînt. Pînă la obținerea adevăratelor colective spre care tind activitatea pedagogică din școală, clasele sînt realități de o anumită factură psihologică de grup și cu profiluri individuale, cu probleme proprii care necesită a fi bine cunoscute, obiectiv cercetate și sistematizate, pînă în cel mai înalt grad, de factorii educaționali din școală — în special de profesorii diriginți.

Pînă acum, psihologia educațională, prin cercetările sale de preferință în domeniul însușirii cunoștințelor școlare, a venit mai mult în sprijinul acțiunii didactice, neglijînd educația expresă și formarea interrelațiilor personale în colectivul elevilor. Recentele cercetări de psihopedagogie socială dau un impuls cutărilor în această direcție. Desigur, problemele concrete ale relațiilor interindividuale ale școlarii variază de la o clasă la alta; ele se pun și în raport cu vîrsta

elevilor, cu compoziția claselor, cu antecedentele personale și general-pedagogice ale fiecărei clase, cu experiența școlară acumulată anterior de elevi etc. Toate acestea obligă cadrele didactice la o cunoaștere concretă, autentică a claselor. În același timp, ele nu anulează existența unor aspecte și legi generale care acționează în diferite etape de organizare a colectivului, existența unor fenomene psihologice obligatorii, care se fac simțite în fiecare clasă și de care profesorul instructiv-educativ trebuie să țină seama.

În studiile pe care le întreprindem asupra interrelațiilor personale ale elevilor din clasele a V-a și a IX-a — clase de „cotitură” ale învățămîntului nostru — au apărut, dincolo de o serie de particularități concrete, următoarele fenomene mai generale demne de luat în considerare în procesul educativ:

a) Ca problematică, cele două clase se apropie, intrucît ambele reclamă din partea elevilor un efort și un proces de reorganizare a relațiilor anterior constituite; în primul caz (la clasele a V-a) efortul unor elevi încă mici în a racorda atitudinile lor, anterior în mare parte depen-

dente de îndrumarea învățătorului, la exigențele de specialitate ale unor profesori diferiți; în al doilea caz (la clasele a IX-a), efortul modificării interrelațiilor personale în funcție de noua structură, eterogenă, a grupului clasei recent create.

b) Atît în clasele din Capitală cît și în cele din provincie se evidențiază, pe parcursul sondajelor efectuate, alături de raporturi reglementate de o situație directivă stabilită prin normele introduse de diriginți — așezarea elevilor în bănci, repartizarea sarcinilor etc. — o opinie non-directivă (în sens de autonomă, independentă), cuprinzînd: preferința pentru un alt coleg de bancă decît cel existent, păreri și opțiuni pentru un alt șef al clasei, raporturi de simpatie reciprocă centrate mai ales înăuntrul unor mici subgrupe sau „grupulețe”, cum le numesc înșiși elevii. Este vorba de acele subdiviziuni care grupează de regulă, elevii provenienți de la o altă școală sau de la o clasă paralelă a școlii și care în anul precedent au fost împreună. Evident, aceste relații firesci, inerente mai cu seamă începutului organizării oricărui co-

lectiv școlar restrîns, urmează să fie cunoscute anume, să fie îndrumate cu pricepere, folosite în mod constructiv în organizarea influențelor educative directive. Practica dovedește că individualizarea unor adevărate subgrupuri și consolidarea lor competitivă sînt potrivnici coeziunii unui colectiv sănătos, viabil.

c) Procesul de integrare social-educativă a elevilor nu este liniar dimpotrivă, el prezintă sinuoziții și depinde de o serie de factori psihologici cum sînt gradul de dezvoltare a activității copilului, nivelul mijloacelor lui de comunicare socială (limbaj, atitudine, rezultate ale activităților creatoare), nevoia de sociabilitate etc. Se pare că dificultățile de ordin intelectual pe care le atîng programele și sistemele de predare la clasă a V-a pot fi mai ușor depășite decît cele de natură relațional-afectivă, atitudinală. Evidența sugestibilității care încă îi mai caracterizează pe elevii mici, ca și posibilitățile de autocunoaștere și cunoaștere reciprocă deabia în formare, dau un caracter spontan, instabil și mult oscilant raporturilor interpersonale. De aceea, calea principală în educarea

CUM NE DEBARASAM DE CEEA CE ESTE INVECHIT?

Colocviu cu profesori ai Liceului „Ștefan cel Mare” din Suceava

Caracteristică dominantă a învățământului actual din țara noastră, preocuparea de a moderniza activitatea didactică, de a o ridica la înălțimea exigențelor societății contemporane, ridică implicit problema lichidării elementelor anacronice, rutiniere, sortite pierii. Pentru a pune în evidență câteva aspecte ale acestui proces am organizat o convorbire în jurul mesei rotunde la Liceul „Ștefan cel Mare” din Suceava. Au participat la acest colocviu profesorii emeriti ALEXANDRU OBADĂ, directorul liceului, MARIAN SCHEFFEL, director adjunct, colegii lor H. RIMER, FLORICA REUT, STELA RĂDAȘAN și EVGHENIA VASILIU, și PAUL LEU, șeful secției de învățământ a orașului Suceava.

Redăm, în coloanele de față, ideile, opiniile, observațiile și sugestiile formulate de participanții la acest colocviu.

Ce înseamnă învechit?

ALEXANDRU OBADĂ: A te debarasa de ceea ce este învechit presupune, în primul rând, necesitatea de a delimita conținutul acestei noțiuni. Mi se pare că nu este deloc o problemă simplă să pui eticheta „învechit” pe un anumit aspect și să declari că acel aspect trebuie să fie înlăturat. Problema este complexă. Trebuie să dispui de un criteriu sigur prin raportarea la care să poți dezbăta cu adevărat ce este învechit în munca școlară, ce se opune progresului învățământului și trebuie, deci, să fie lichidat. Fără un astfel de criteriu riscăm să ne ridicăm împotriva unor elemente care, în viziunea noastră, sunt deosebit de valoroase tradiții ale învățământului nostru, nu sunt deloc învechite. Departe de a ne opune la păstrarea lor, trebuie dimpotrivă să le valorificăm și, înălțându-le pe ele praful anacronismelor, să le dăm o nouă strălucire. Există în același timp riscul ca, în lipsa unui criteriu stabil de raportare și verificare, să adoptăm niste false noțiuni. Știm doar că metode și aspecte care adevărat învechite se pot prezenta, nu o dată, înveștate în înșelătoare straie noi.

RED.: Care ar putea să fie acei criterii stabili, acei mijloc de verificare care să ne spună în orice moment: cutare lucru e nou și e bine să-l folosim, cutare, vechi fiind, corespunde exigențelor modernizării învățământului și trebuie să fie utilizat pe o nouă treaptă, cutare este învechit și trebuie să ne debarasăm de el.

AL. OBADĂ: Cred că acest criteriu trebuie să fie randamentul, rezultatele fiecărei metode de predare, ale fiecărei formule de organizare, ale oricărui mod de muncă în general. Dacă rezultatele unui anumit mod de a munci nu sunt pe măsura exigențelor contemporanității, înseamnă că acel mod este perimat și trebuie să ne debarasăm de el.

RED.: În domeniul învățământului nou își face loc mai greu, pentru că factorii care își dau concursul la afirmarea lui sunt mai complecși decât în alte domenii. Pentru a delimita ceea ce este nou de ceea ce este vechi, cred că nu este indicat să ne rezumăm numai la aprecierea prin prizma rezultatelor. Societate că trebuie să mai avem în vedere un anumit stadiu de dezvoltare a științelor, un anumit stadiu de dezvoltare a conștiinței și psihologiei, un anumit stadiu de dezvoltare a pedagogiei și, peste toate acestea, să verificăm și valabilitatea oricărei metode noi în practica pedagogică.

PAUL LEU: În condițiile oferite de societatea noastră, când înnoirea este nu numai posibilă, ci se înfăptuiește cu necesitate, pentru că este implicită legilor construcției sociale, dispunem și de posibilitatea și de condițiile necesare pentru a promova nou.

Lestul necesității

RED.: Ani putea să delimităm domenii și cazuri în care anumite elemente perimate ne obliga să batem încă pasul pe loc?

H. RIMER: Vechiul și rutina se fac încă mult simțite, de pildă, în modul cum sunt concepute unele programe de învățământ. Mă refer, deosebit, la supraincercarea lor cu elemente învechite, depășite.

RED.: Este posibil ca programele să fie conținut încă într-adevăr, elemente necesitate, lucruri mărunte, inutile. Dar desigur majoritatea profesorilor sunt conștienți de acest fapt, atunci când este vorba să se reacă la concret, ei renunță greu de tot la lucrurile cu care s-au obișnuiți, la capitole și teme pe care le socotesc „indispensabile”.

H. RIMER: Tendința există într-adevăr, și am observat și eu, adeseori, că profesorii strigă să se

reducă volumul materiei dar fac opoziție când reducerea urmează să se opereze la disciplina lor. Se poate renunța însă ușor la o serie de teme care nu mai au valabilitate practică. Așa sint, la matematică, teorema lui Șeva, a lui Menelaus, a lui Ptolomeu etc.

ALEXANDRU OBADĂ: Am vorbit despre posibilitatea verificării la ceea ce este învechit prin raportare la criteriul randamentului. Aș concretiza această idee referindu-mă la problema programelor, conștient că aș avea în vedere formulele de comisie pentru examenul de bacalaureat. În școala noastră și, după câte știu, și în alte școli, aceste comisii au constat că mulți dintre candidații întâmpină dificultăți atunci când trebuie să facă expuneri de sinteză, când trebuie să dea o interpretare generalizatoare unor anume fenomene, când trebuie să stabilească relații cauzale între aceste fenomene etc. Una dintre cauzele acestei situații constă tocmai în faptul că ei sint solicitați să acumuleze, conform programelor, un material mult prea vast într-un număr restrâns de ore. Înșiși vastitatea acestui material îl obligă pe profesor să solicite mai mult memoria elevului și mai puțin capacitatea lui de gândire.

MARIAN SCHEFFEL: Într-adevăr, bunele intenții ale profesorului de a preda cunoștințele într-o formă logică, care să asigure însușirea lor completă și complexă se lovesc de unele cauze ale programelor. În programele de fizică s-au introdus o serie întreagă de capitole noi, necesare pentru asigurarea unui nivel științific mai înalt al predării. Procedându-se însă la adăugirea acestor capitole nu s-a înlăturat nimic din încărcătura vechii programe, iar numărul de ore a rămas același. Aceasta obligă profesorul la un ritm forțat de predare. Programa este astfel numai aparent modernizată. În fapt, nu dă posibilitatea aprofundării. Și un alt aspect. Știm că teoriile din domeniul fizicii sint astăzi atât de generalizate, încât foarte multe din principiile studiate în școală nu mai sint decât cazuri particulare ale acestor teorii, unele devenind aproape piese de muzeu.

RED.: Astfel, ceea ce elevii învață pe băncile școlii urmează să fie răsturnat în timpul studiilor universitare și știe oricine că este mai greu să ștergi din memorie o idee greșită pentru a face loc unei noi, decât să ștergi de la început ideea justă pe un teren virgîn.

PAUL LEU: Dacă la limba română ne-am limita la studierea scriitorilor celor mai valorosi — care de altfel acum, așa cum sint studiați, își pierd dimensiunea prințre ceilalți — și am aprofunda opera acestor scriitori, am oferi elevilor modele de analiză care l-ar ajuta să se orienteze și în înțelegerea altor valori literare, necuprinse în programa școlară. În loc să le încărcăm memoria cu date, pe care oricum cei mai mulți dintre ei le vor uita mai devreme sau mai târziu, le-am oferi un instrument solid de orientare în domeniul creației literare.

RED.: S-ar mai putea adăuga și un alt argument. Dacă facem din literatură un tabel statistic de titluri, de nume și de date, distribuim tocmai esența acestei discipline — emoția estetică. Educația estetică nu se realizează prin acumulare de date, ci prin contactul direct cu marile valori ale artei. Ar trebui să cultivăm deci, renunțând la mărunțișuri, gustul pentru literatură, capacitatea de a analiza, de a interpreta și de a înțelege fenomenul literar. Cred că este o teză valabilă pentru toate disciplinele — aceea de a combate goana după cantitate în favoarea calității.

STELA RĂDAȘAN: Într-adevăr, și în domeniul geografiei oamenii de știință au făcut noi descoperiri privind spațiul cosmic și valabilitatea unor teorii științifice. Ipotezele Kant-La Place și Schmitt, deși contestate de oamenii de știință, continuă să figureze în programa noastră și eu trebuie să notez cu 4 pe elevii care nu le cunosc.

FLORICA REUT: Observația este valabilă și pentru manuale. Cele mai multe dintre ele sint o simplă colecție de cunoștințe științifice. Nu se face vizibilă, în organizarea acestora, existența unor principii metodice fundamentale.

EVGHENIA VASILIU: Aș putea să exemplific această afirmație referindu-mă la manualul de istorie a evului mediu, care se rezumă la consemnarea a diferite evenimente istorice fără să evidențieze, prin conținutul lecțiilor, procesul de formare a orânduirii feudale în Europa, în Asia etc. Este desigur de datoria noastră, a profesorilor, să subliniem acest fir roșu. Dar și manualele trebuie să ne fie de ajutor.

FLORICA REUT: Pe lângă faptul că îi încarcă pe elevi cu cunoștințe inutile, volumul disproporționat al programelor și manualelor nu le lasă nici posibilitatea de a efectua exercițiile necesare aprofundării studiului. Am avut într-o zi, în care urma să țin o lecție de limba engleză la ora 11, curiozitatea să verific la ora 8 dimineața cîți elevi își făcuseră temele pentru ziua respectivă. Și am constatat că din 32 de elevi, 22 nu-si făcuseră exercițiile. Desfășurînd o anchetă sumară am aflat că pentru acești 22 elevi au trebuit să studieze vreme de două ore la matematică, o oră la franceză și încă o oră la fizică. Ducînd ancheta mai departe, am verificat dacă nu cumva sarcinile de pregătire date de profesori sint exagerate sau dacă nu cumva este la mijloc o defecțiune a orarului. Fiecare profesor se situează însă în limitele exigențelor firești impuse de programă, iar orarul respecta recomandările pedagogiei. Concluzia cred că nu este necesar să o mai formulăm. Programa școlară învârlă volumul de timp necesar elevilor pentru studiul individual.

Surse ale supraincercării

RED.: Putem considera că programul constituie unica sursă a supraincercării elevilor?

PAUL LEU: Categoric nu. Nu numai programul duce la supraincercare. La Liceul nr. 1 din orașul nostru, profesorii de limbi străine, tributari unor metode învechite, îi învață pe elevi să formuleze ideile în limba română și abia apoi să le traducă. Simplul fapt că elevii nu sint obișnuiți de la început să gîndească în limba străină de care o învață, constituie o sursă de supraincercare. Și exemple de același fel se pot găsi multe. Cred că echilibrarea timpului de studiu și a timpului liber al elevilor — dincolo de defecțiunile programelor — este și o chestiune de măiestrie pedagogică. Ea poate fi soluționată cu concursul întregului colectiv și legată de ideea pregătirii elevilor după aptitudini. Există, printre profesori, un fel de egoism al disciplinei proprii. „Să abia tot la disciplina mea 10, restul nu mă interesează”. Este un fel de a ne fura ciucula. Dacă cinci oameni vor să intre în același timp pe aceeași ușă, nu va reuși să intre nici unul.

MARIAN SCHEFFEL: Am citit de curînd, în paginile „Gazetei învățământului”, despre clasele speciale. Am convingerea că vor da rezultate excepționale. Am visat o clipă la un viitor în care copiii vor fi selectați tot pentru diferite clase speciale, după aptitudinile și capacitatea lor. Consider că în organizarea învățământului sint încă prea strîns legați de anume prejudecăți care ne obliga să înțelegem pregătirea de cultură generală a copiilor la același nivel în toate domeniile. Mi se pare că pretenția de a fabrica matematicieni, fizicieni, geografi din unii și aceeași copii, este absurdă. Unii copii sint buni la matematică, alții la muzică, alții la geografie. Datoria profesorului este, tocmai aceea de a stimula și întreține aceste aptitudini, nu de a le ucide solicitîndu-le pe elevi să se pregătească la fel de bine pentru toate disciplinele.

RED.: Să nu uităm însă că științele contemporane capătă din ce în ce mai mult un caracter in-

tegrat, că un specialist care cunoaște foarte bine mecanica cuantică dar nu are habar despre mecanica modernă, despre teoria rezonanței sau despre lingvistica matematică se va lovi întotdeauna, în domeniul lui de activitate de aceste limite ale culturii sale. Specialistul nu poate ignora datele esențiale ale altor științe, ca să nu mai vorbim despre faptul că dacă nu va fi în stare să gîndească și să înțeleagă muzica lui Enescu, sculptura lui Brîncuși sau „Crăi de curte veche” va fi departe de a avea o personalitate armonioasă. Cultura generală este totuși o necesitate incontestabilă în școala de cultură generală. În cadrul ei, este adevărat că noi, educatorii, trebuie să fim atenți la dezvoltarea capacităților pe care le au unii elevi.

Una din marile chei — psihologia

ALEXANDRU OBADĂ: În modernizarea învățământului, cunoașterea elevului reprezintă un factor extrem de important. Aș dori să ridic, în legătură cu aceasta, problema principiului continuității. Profesorul — am în vedere profesorul cu temeinice cunoștințe de specialitate, de pedagogie și psihologie — nește, dacă este un observator atent, să-și cunoască elevii într-un timp relativ scurt. Ce folos însă dacă adeseori după un an de contact cu o clasă, este nevoit s-o părăsească pentru a dezlăga ecuația psihologică a altei clase?

RED.: Ne-ar fi de folos dacă am putea învața de la psihologii unele metode rapide pentru a defini personalitatea copiilor cu care lucrăm.

STELA RĂDAȘAN: După părerea mea, în momentul de față în școala se țin în general, prea puțin seama de datele psihologiei. Ori, tocmai aici se află una din marile chei ale succesului pedagogic. Considerăm încă prea mult clasa ca o masă amorfă de entități uniforme — și aceasta este într-adevăr o opțiune foarte învechită. Vorbim despre activități pedagogice care solicită mecanismele gândirii, ale atenției, ale memoriei, ale afectivității. Dar știm prea puțin (sau chiar atunci cînd știm ținem prea puțin seama de ceea ce știm) despre felul cum putem realiza cunoașterea proceselor psihologice particulare fiecărui elev, despre modul în care trebuie să le dirijăm spre a le subordona telurilor noastre. Este necesar să înlăturăm munca empirică, „după ureche” și să folosim metode științifice pentru a stabili caracteristicile psihice și intelectuale ale elevilor și pentru a dirija procesul predării astfel încît să satisfacem cerințele ce rezultă din cunoașterea acestor caracteristici.

FLORICA REUT: Pentru că vorbim de psihologie, ne-am obișnuit prea mult noi, profesorii, să fim un fel de stăpîni absoluți ai elevilor, să le cerem să ne asculte pentru simplul motiv că situația de elevi ni-i subordonează. Și aceasta cred că ține de o mentalitate învechită. Noi trebuie să-i cîștigăm pe elevi, să-i facem să ne asculte cu plăcere, să îndrăgească disciplina pe care o predăm. Elevul care va învața o lecție cu aversiune — sau chiar cu neplăcere — va consuma un efort dublu în raport cu cel care o învață cu pasune, din dragoste.

Pseudo-noul

RED.: S-a vorbit despre accepțiunea eronată pe care unii profesori o pot da noțiunii de nou. Aș vrea să revenim, dacă sinteți de acord, asupra acestei probleme.

H. RIMER: Am înțeles de pildă acest fenomen în modul în

care unii profesori au înțeles introducerea elementelor matematice moderne. Ei au redus toată problema modernizării la o simplă chestiune de formă, de adăos cantitativ. Alții au considerat că matematica modernă implică o tratare exclusiv teoretică, fără nici un fel de material didactic, întrucît acest material ar frîna gîndirea elevilor. I-ar opri pe treapta gîndirii asistă la o conferință ținută de academicianul Grigore Moisil, despre problema structurilor algebrice. Și cu toate că tema era pur teoretică, iar auditoriul era format din specialiști, conferențiarul a venit cu un gemit de modă. Vreau să subliniez cu acest exemplu că modernizarea nu implică, în nici un caz renunțarea la înțuit.

FLORICA REUT: Iată și un alt caz de procedeu aparent nou, de data aceasta la limbi străine. Este foarte bine să-i faci pe elevi să vorbească aceste limbi. Dar nu este deloc foarte bine să neglijezi, din cauza aceasta, lectura. Să nu uităm că, o dată în producție, elevii noștri de astăzi vor trebui să citească — pentru a răspunde cerințelor profesioniilor lor și pentru cultura lor generală — literatură de specialitate și beletristică în limbile pe care le-am învățat în școală. Ori, așa cum înțeleg unii modernizatori în predarea limbilor, există riscul ca viitorii absolvenți să nu fie în stare să descifreze un text.

RED.: Uneori toată problema modernizării este rezumată la utilizarea unor mijloace tehnice, la utilizarea filmelor și a magnetofonului. Putem socoti aceste mijloace ca fiind esențiale pentru procesul de înnoire a învățământului?

MARIAN SCHEFFEL: Totul depinde de context. Cea mai mare primejdie a modernizării improvizate este formalismul. Unii profesori procedează așa: țin întîi lecția, după aceea prezintă un film. Nu pot fi acuzați că neglijează mijloacele moderne. Dar acest „modernism” este fals. Filmul are și el implicățiile lui metodice și dacă în anumite cazuri trebuie proiectat după lecție, în altele trebuie s-o precedă sau să se includă într-o anumită parte a ei.

Funcția materialului didactic

RED.: Care este în general locul materialului didactic în această problemă a luptei dintre vechi și nou?

MARIAN SCHEFFEL: Calitatea materialului didactic, mai bine zis funcția lui, depinde de a depinde numai de însușirile lui propriuzise, este determinată și de măsura în care este judicios axat pe ceea ce are ca scop dominantă lecția. Prezența și locul lui într-o lecție de curs trebuie să fie bine cîntărită. El nu poate fi nici prea sumar, nici prea abundent, și mai ales alături de subiect. Nu este de ajuns să ilustrezi o explicație cu ajutorul materialului didactic. Ai obligația să procedezi astfel încît el să se imbine armonios cu datele lecției, să facă parte integrantă din ea.

EVGHENIA VASILIU: Caracterul depășit sau actual al materialului didactic poate fi stabilit în funcție de măsura în care el slujește intențiilor de modernizare a învățământului. Referindu-mă la lecțiile de istorie, la necesitatea de a realiza latura lor afectivă, emoțională ca o exigență a învățământului modern, vreau să subliniez că realizarea acestei laturi se află în funcție și de arsenalul de material didactic, de hărți, ilustrații, filme, diapositive, texte beletristice etc. Aș vrea să menționez în treacă atenția care se acordă

în ultima vreme producției de materiale cu acest profil. Consemnez, printre altele, volumul „Columna lui Traian”, deosebit de util și de valoros. Mai amintesc că școlile înseși pot să realizeze filme sau diapositive care să răspundă nevoilor predării. Noi, de exemplu, ne-am propus să realizăm un diafilm cu tema „Cele 7 minuni ale lumii”. Am și realizat un diafilm cu tema „Dimitrie Pompei”, care a fost prezentat în cadrul unui simpozion cu tema „Figuri de matematicieni în regiunea Suceava”, și un diafilm cu tema „Motorul termic” pe care îl folosim în lecțiile de fizică.

H. RIMER: Este foarte important să găsim soluții pentru a înlătura materialul didactic perimat. Există încă, în dotarea unor școli, un gen de materiale care, dacă nu e uzat la propriu, suferă de uzură morală, nu mai corespunde cerințelor învățământului modern. Totuși, profesorii apelează la el, în lipsă de altceva”. Un asemenea material este de exemplu, aparatul Kipp de producere a hidrogenului. Dacă acel „altceva” nu există, sintem datori să-l căutăm. O astfel de căutare ne-a dus la crearea unor corpuri geometrice transparente pentru a pune în evidență triunghiurile auxiliare și a veni satisfacția de a constata că, după prototipul acela, se produce astăzi în serie. Materialele noi se înlătură pe cele vechi.

Noua strălucire a vechilor diamante

RED.: Tovarășul Obadă vorbea la început despre însemnătatea unor elemente vechi care nu sint învechite și pe care trebuie să ne le însușim în ceea ce au ale esențial și valoros. În ce constau aceste elemente?

H. RIMER: Să ne oprim de exemplu, la procedeele de calcul mental. Unii consideră că, datorită mașinilor electronice de calcul, bucle și vechile deprinderi de calcul mental nu vor mai avea nici un rost pe lume. Dar se poate considera oare că va fi vreodată cazul, în viața curentă, să se pună în funcție mașina electronică pentru a afla cît fac 6 x 17?

RED.: Se merge însă și mai departe. Fascinat de minunile tehnizării, de succesele într-adevăr uimicitoare ale ciberneticii și ale aplicării acesteia în domeniul pedagogiei, unii își imaginează că în ultimă instanță, mașinile se vor substitui profesorului.

H. RIMER: Am convingerea că, oricît de înalt va fi gradul de perfecționare a aparatului pedagogic modern, ea nu va putea înlocui profesorul. Și pentru că ne referim la profesor nu mă pot opri să vorbesc despre pilda personalității înaintașilor noștri. Mă gîndesc mereu cu dragoste și cu o caldă prețuire la un profesor care va constitui pentru mine întotdeauna un model. Este vorba de profesorul emerit Vasile Ciurea, de la Liceul „Nicu Ganeau” din Fălciuceni. Din pilda acestui profesor am învățat ce înseamnă să-ți iubești pe elevi, cum să te porți cu fiecare dintre ei fără să uiți colectivul. Profesorul acesta ne spune uneori: „Voi sinteți astăzi copiii, elevi. Dar eu văd de pe acum în voi pe viitorii adulți, pe profesori, medici, ingineri de mine și lucrez cu voi gîndindu-mă la ceea ce veți fi”. Este foarte important să vezi și să reflectezi în fiecare elev omul de viitor, viitorul a valoroase socială, viitorul cetățean.

ALEXANDRU OBADĂ: Îndeobște, profesia noastră s-a caracterizat întotdeauna printr-un anumit soi de anonimat. Marile figuri ale învățământului primar și secundar din trecut n-au făcut zgomot, dar în umbra modestiei au urzit acele nestemate care au strălucit mai târziu pe firmamentul culturii românești. Dacă ele nu s-au bucurat de multă publicitate și de recunoaștere oficială, au rămas totuși icoane de neșters în amintirea elevilor lor. De la astfel de profesori trebuie să adunăm fărîmă cu fărîmă tot ceea ce a fost experiență valoroasă în îndelungată și pasionantă lor activitate. Este o experiență care se transmite din profesor în profesor. De peste două decenii, de cînd lucrez în școală, am în față pilda profesorului meu Victor Moraru. Avea un fel de a se purta în clasă care crea o atmosferă de deosebită seriozitate, fără să fie rece și fără să fie distant. Dimpotrivă, știa să ne apropie de disciplina lui și să ne facă să învățăm de drag. Nu te dojea

Afirmarea noului reprezintă un proces complex care implică transformări mai mari sau mai mici în toate laturile procesului de învățămînt. Fără a pretinde să realizeze o sinteză la multiplele probleme pe care le ridică debarasarea de ceea ce este învechit, colocviul cu profesorii suceveni a evidențiat câteva elemente esențiale. Abordînd probleme ca aceea a raportului dintre esențial și necesarial, dintre psihologie și pedagogie, dintre clasic și modern, dintre tradiție și inovație, profesorii au subliniat necesitatea înlăturării elementelor anacronice, rutiniere, caduce care constituie un balast în procesul instructiv-educativ. S-a scos cu deosebire în evidență primejdia formalismului, ca fiind unul din veșmintele în care se maschează adesea elementele perimate.

Modul de a aborda problemele în această discuție a arătat că în aprecierea noului care merită să fie promovat și în combaterea a ceea ce este învechit și trebuie înlăturat profesorii liceului „Ștefan cel Mare” au înțeles și au respectat criteriul de bază, acela al verificării continue prin prisma rezultatelor, a eficienței.

Nu putem încheia aceste rânduri fără a sublinia că debarasarea de vechi constituie pentru profesori o preocupare de prim rang. Aceasta preocupare își are izvorul în înșeși bazele sociale ale învățămîntului nostru, în marile lui obiective.

niciodată, și totuși știa să se poarte astfel încît, dacă te stia vinovat, era de ajuns să-ți arunce o privire și îți venea să intri în pămint de rușine. Mi-am dorit să-i urmez pilda pe care poartă și el a luat-o de la unul dintre profesorii lui. Dacă am reușit, ștăfeta va fi preluată poate de profesorii care mi-au fost elevi.

Peștru că, dincolo de toate preceptele pedagogiei, de toate manualele, de tot materialul didactic, munca noastră are un „ce” anumit, inefabil, acel „ce” pe care-l numim măiestrie pedagogică și care nu se poate învăța decît așa.

ST. RĂDAȘAN

H. RIMER

FL. REUT

M. SCHEFFEL

AL. OBADĂ

P. LEU

EV. VASILIU

Instruirea birourilor grupelor sindicale

Participarea activă a sindicatelor din învățământ la desfășurarea sarcinilor ce le revin din însușitorul program elaborat de cel de al IX-lea Congres al Partidului, precum și din lucrările celui de al V-lea Congres al Sindicatelor și ale Conferinței Uniunii Sindicatelor din Instituțiile de învățământ și Cultură necesită din partea organizațiilor sindicale din școli o mobilizare a tuturor forțelor de care dispun, pentru îmbunătățirea substanțială a metodelor de muncă și ridicarea pe o treaptă superioară a întregii lor activități. În prezent, în condițiile creșterii competenței sindicatelor și ale aplicării principiului autonomiei depline în ceea ce privește activitatea proprie și în raporturile cu conducerea instituțiilor școlare, există largi posibilități pentru o asemenea îmbunătățire. Ținând seama de acest fapt, ca și de experiența acumulată în ultimii ani, comitetul sindicatului nostru a luat din timp măsuri pentru organizarea unei temeinice instruirii a birourilor grupelor sindicale noi așezate.

Pornind de la tezele cuprinse în Statutul Sindicatelor și în Rezoluția Congresului al V-lea al Uniunii Generale a Sindicatelor, de la indicațiile Biroului executiv al Uniunii Sindicatelor din învățământ și Cultură, de la materialele orientative publicate în presa sindicală ca și de la propunerile făcute în cadrul recentelor adunări de dări de seamă și alegerii comitetului sindicatului nostru și-a propus să organizeze cu prilejul instruirii, o expunere privind problemele organizatorice și sarcinile pe linia îmbunătățirii procesului instructiv-educativ, care va fi expusă de președintele sindicatului. O altă expunere, care se va referi la contribuția activității cultural-educative de masă la ridicarea muncii profesionale a cadrelor didactice, va fi prezentată de responsabilul cu munca culturală, iar o a treia expunere, care se va referi la grija pentru condițiile de muncă și de viață ale celor ce lucrează în școli. În probleme de asigurări sociale și protecția muncii va fi prezentată de responsabilul cu asigurările sociale.

Prima expunere subliniază atribuțiile biroului grupele sindicale ca organ colectiv de muncă, care răspunde de întreaga activitate sindicală respectivă, și precizează sarcinile organizatorice ale grupelor sindicale, ale responsabilului cu problemele organizatorice, ale responsabilului cu munca culturală, ale responsabilului cu asigurările sociale și ale responsabilului cu protecția muncii.

Foarte importantă este în activitatea birourilor grupelor sindicale cuprinderea tuturor laturilor activității. Iată pentru ce planurile de muncă trebuie întocmite cu grijă, două ce membrii biroului se conștientizează și stabilesc în comun acțiunile. Pentru a orienta birourile în această direcție comitetul sindicatului nostru prezintă, în ședințele de instruire, unul sau două planuri analizând și comentând conținutul lor.

Activitatea birourilor grupelor sindicale va fi orientată spre creșterea și dezvoltarea profesională și științifică a celor mai bune condiții pentru desfășurarea procesului instructiv-educativ, pentru rezolvarea cu succes a sarcinilor pe care partidul și statul nostru le-au pus în fața învățământului. Biroul grupele sindicale trebuie să facă din activitatea sindicală o muncă politică de masă, mobilizând cadrele didactice la îndeplinirea cu simț de răspundere a sarcinilor profesionale, ajutându-le direct la ridicarea continuă a pregătirii pedagogice și de specialitate, la perfecționarea metodelor de predare. Mijloacele și metodele prin care organizațiile sindicale pot să sprijine activitatea profesională a cadrelor didactice fără a se substitui conducerii școlii, constau, în primul rând, în organizarea de acțiuni pentru ridicarea nivelului profesional și ideologic al cadrelor didactice, pentru largirea cunoștințelor de specialitate: dezbateri asupra unor materiale apărute în presa pedagogică, studierea sistematică a lucrărilor de specialitate (care trebuie să se afle la colțul metodic prin grija biroului grupele sindicale), afisarea la loc vizibil a titlurilor din publicațiile de specialitate sau din presă, informări pedagogice în cadrul „meselor rotunde”, expuneri ale unor cadre didactice universitare (organizate cu sprijinul sindicatelor din învățământ superior), schimburi de experiență care au ca obiect popularizarea celor mai bune metode de organizare a studiului individual.

Subliniind însemnătatea sprijinirii cadrelor didactice pentru obținerea gradelor didactice, instruirea arată că aceasta se realizează prin organizarea de consultanță pentru redactarea lucrărilor științifice și studii problematice, schimburi de experiență în cadrul cărora se dezbate cele mai înalte metode de predare și probleme actuale ale didacticii, înzestrarea cadrelor didactice din școli și a bibliotecilor școlare cu literatura pedagogică și de specialitate, repartizarea justă a sarcinilor, în scopul acordării timpului necesar pregătirii. În același timp, instructajul subliniază că organizațiile sindicale sunt chemate să aducă o contribuție de seamă la ajutorarea cadrelor didactice tinere de către colege cu bogată experiență didactică și pedagogică, la stimularea cercetării științifice a cadrelor didactice, sprijinindu-le să elaboreze lucrări originale de specialitate sau de metodică, pentru a fi prezentate în cadrul sesiunilor științifice sau publicitate, la popularizarea și generalizarea experienței didactice și pedagogice în școlile ridicării calității procesului de învățământ. În colaborare cu comisia metodică din școală, biroul grupele sindicale poate stabili experiența pozitivă din munca de predare sau cea educativă care merită să fie popularizată sub diferite forme (expu-

neri și demonstrații în fața cadrelor didactice, publicarea în presa pedagogică etc.).

Printre-o strânsă colaborare cu colectivul de conducere al școlii, biroul grupele sindicale trebuie să se găsească permanent în miezul problemelor importante ce se pun în fața școlii, pentru a fi în măsură să mobilizeze pe învățători și profesori la rezolvarea lor. El este chemat să desfășoare o muncă politică susținută pentru dezvoltarea unei puternice opinii de masă, care să ducă la respectarea cu strictețe a disciplinei în muncă, să creeze climatul necesar desfășurării unei activități pline de pasiune și dăruire pentru îndeplinirea nobilei sarcini de instruire și educare a tinerii generații.

În instructaj se arată că, în vederea dezvoltării permanente a conștiinței socialiste a cadrelor didactice, birourile grupelor sindicale au datoria să sprijine mobilizarea acestora la învățământul politic, să ajute cursanții în procurarea bibliografiei necesare și să mobilizeze cadrele didactice la expunerile făcute la nivelul raionului. Este necesar, de asemenea, să se organizeze în continuare vizite la muzee și locuri istorice, la întreprinderi etc.

Organele sindicale din școli, în colaborare cu conducerea acestora, trebuie să mobilizeze cadrele didactice la acțiunile de ridicare a nivelului cultural-educativ al maselor de oameni ai muncii, prin conferințe, cercuri de citit, brigăzi științifice, lectorate și cercuri pe teme de educație care se adresează părinților etc.

Pentru a asigura petrecerea timpului liber în mod util, educațiv și plăcut, sindicatele trebuie să extindă organizarea serilor de odihnă, a unor reuniuni cu prilejul „Zilei învățătorului” sau pentru sărbătorirea cadrelor didactice care primesc titluri și distincții, a unor profesori cu stagiu îndelungat în învățământ cu prilejul primirii unor noi cadre didactice în rândul colectivului etc.

În cadrul instructajului sînt arătate de asemenea sarcinile birourilor sindicale privind acordarea de ajutoare materiale în cadrul asigurărilor sociale de stat, acordarea la timp a ajutoarelor materiale, respectarea planificării concediilor letale de odihnă, trimiterea în stațiunile de odihnă și fratamant a celor mai merituoși membri de sindicat, sprijinirea muncii de educație sanitară din școală, aplicarea măsurilor de protecție a muncii în ateliere, laboratoare etc.

Aplicind îndrumările primite, birourile grupelor sindicale vor răspunde pe deplin încrederei masei lor prin desfășurarea unei activități sustinute, la nivelul sarcinilor ce revin sindicatelor din documentele Congresului al IX-lea al Partidului Comunist Român.

Prof. CONSTANȚA TARCEA
președintele Comitetului sindicatului învățământ din raionul „23 August”

Una din formațiile artistice pionieresti fruntașe: echipa de dansuri populare a Școlii generale nr. 99 din Capitală.

CONTINUĂRI • CONTINUĂRI • CONTINUĂRI

Elevul bun

stre arată că există deosebiri apreciable în această privință între elevii buni și cei foarte buni și ceilalți. Anchetă întreprinsă printre 142 elevi din clasele VII, VIII, și XI, dintre care 50 la sută buni

și foarte buni, iar 50 la sută cu rezultate mediocre sau slabe, privind „obținerea” timpului de care dispun în afara celui destinat îndeplinirii obligațiilor școlare indică:

Felul activității	Elevi buni și f. buni	Ceilalți elevi
Lectură particulară	68	43
Participări la filme, spectacole etc.	56	30
Activități în cercuri, la universitate populară	16	2
Preocupări științifice speciale	18	—
Îndepliniri artistice	21	—
Sport, jocuri	18	34
Pimbări, vizite	8	9
Alte activități	19	19
Lipsa oricăror preocupări speciale	—	11

Analizând această situație putem remarca deosebiri, nu atât cantitative (deși refuz și acestea atenția), cât mai cu seamă calitative în privința modului de folosire a timpului liber între elevii din cele două categorii și anume:

a) Structura mai variată a timpului liber al elevilor buni și foarte buni, cu preocupări mai multiple. În timp ce la elevii buni și foarte buni nu se constată nici un caz de lipsă a unor preocupări speciale în timpul liber și un număr relativ ridicat participă la activități variate cu caracter precum: păturitor intelectual, cultural-artistice (71 elevi participă la 224 de astfel de activități), printre elevii slabi se constată un număr de 11 (respectiv 14 la sută), care nu menționează nici un fel de preocupări speciale în timpul liber, iar structura activităților și preocupărilor intelectuale cultural-artistice este aici mult mai simplă, mai restrânsă (71 elevi participă la 154 de astfel de activități).

b) Întrepătrunderea dintre timpul liber și activitățile, preocupările școlare este mult mai puternică în cazul elevilor buni. La acești elevi preocupările extrașcolare se interferează cu cele școlare. Astfel, timpul liber aduce, în afară de destindere și odihnă, o contribuție activă și însemnată la ridicarea neîntreruptă a „potențialului” intelectual, la formarea spirituală multilaterală. Judicioasă orientare și organizare a timpului liber contribuie la dezvoltarea aptitudinilor, a intereselor, a capacității creatoare. Apar astfel trăsături și priceperi intelectuale deosebite însemnate privind planificarea, dozarea și repartizarea timpului în raport cu realizarea anumitor interese, preocupări etc. — priceperi fundamentale pentru munca intelectuală și pentru progresul cultural-științific. Ele nu și fac simțită însă prezența la mulți dintre elevii cu rezultate slabe sau mediocre la învățătură.

Se remarcă deci o superioritate netă în ceea ce privește folosirea timpului liber de către elevii buni sau foarte buni. Ea nu poate totuși ascunde și o oarecare unilateralitate în consumarea acestui timp, de natură să prejudicieze

buie să acorde atenție sporită trătării diferențiate a elevilor buni.

Elevii dotați să fie mobilizați pe făgașul unei munci perseverente și de perspectivă, atât în procesul de învățământ, cât și în afara lui. Organizarea unor întâlniri cu specialiști, cu oameni de știință, ar putea direcționa activitatea lor viitoare.

Cunoașterea și îndrumarea familiei elevului pentru a se crea condiții favorabile muncii școlare, pentru a i se da un ajutor competent, se dovedește a fi tot atât de necesară ca și în cazul celorlalți elevi. Experiența pedagogică pozitivă a familiei elevului bun să fie studiată și popularizată.

Elevii cu aptitudini să fie îndrumați, în concordanță cu înclinațiile lor, spre activități extrascolare, spre cercuri pe obiecte (materii) sau chiar spre școli speciale, iar metodică îndrumării folosirii timpului și a orientării intereselor să devină o preocupare specială a școlii și a familiei.

Subliniem, în încheiere, complexitatea problemei educării și formării cit mai depline a elevului dotat cu rezultate superioare în munca școlară, răspunderea deosebită a colectivului didactic și a familiei în valorificarea optimă a aptitudinilor intelectuale și a însușirilor psihice și morale ale acestora în folosul colectivității școlare și a progresului societății noastre.

PRIMUL MEU DASCĂL

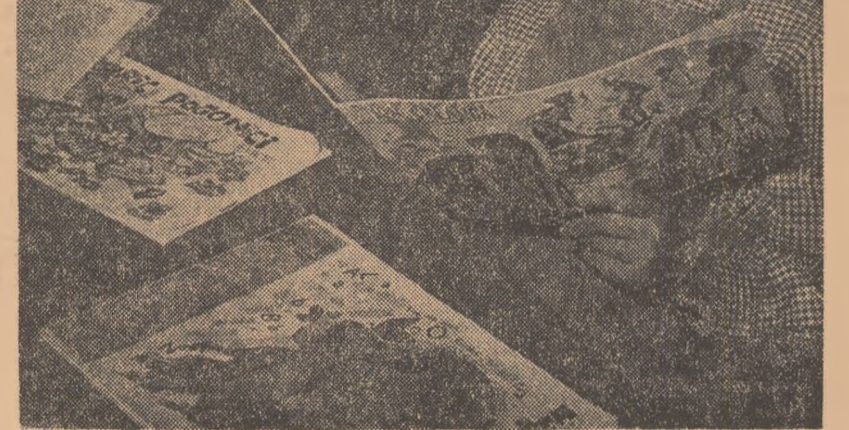
Născut în Arad în anul 1863, Iosif Moldovan, dascălul nostru, a lucrat ca învățător la Lugoj între anii 1882—1887, avînd acolo ca elevi, între alții, pe Tiberiu și Caius Brediceanu. Între 1887 și 1919 el a fost învățător la Arad, fiind apoi numit revizor școlar la Arad și apoi inspector școlar la Timișoara (1919—1928).

În afară de activitatea din școală învățătorul nostru a dus o conștientă muncă culturală și de interes obștesc. Membru al Asociației transilvănene încă din 1897, el a fost, între 1906—1919, președinte al „Reuniunii învățătorilor” și profesor la Preparandia din Arad, profesor de limba română la Școala normală de stat din Arad și inițiator al cooperativelor populare „Spiru Haret” din județul Arad.

Iosif Moldovan a avut o importantă activitate publicistică, scriind, în afară de manuale didactice pentru clasele I—VI, și cărți în care evoca aspecte din timpul revoluției lui Horea sau din trecutul istoric al Aradului. El a redactat mulți ani „Revista Reuniunii învățătorilor” și ne-a dat o expunere de ansamblu a activității culturale depuse de dascălii români din perioada dinaintea de Unire în „Monografia Reuniunii Învățătorilor Români” (Ed. Școala Bănățeană, 1940).

Colaborator apropiat al lui Teodor Ceantea, profesor Pipoiș, Nicolae Oncu, Roman Ciorogariu în opera de ridicare culturală a poporului nostru din regiunea Aradului, ca și de cultivare a limbii române, Iosif Moldovan adresa învățătorilor apelul: „Îndemnați pe colegii învățători să țină mult la ambițiunea chemării lor, conjurați-i să caute ca nici un prunc de român să nu rămână fără știință de carte, fiți sfătuitoarii poporului”.

Cu un asemenea dascăl, Școala primară din Arad, pe care am absolvit-o în anul 1921, a exercitat o adîncă înrîurire asupra mea, asupra felului meu de a considera munca și datoria față de colectivitate, asupra traiectoriei pe care am urmat-o în viață. Și nu este desigur o întimplare faptul că prin modesta școală primară a lui Iosif Moldovan au trecut ca elevi, în primii lor ani de ucenicie școlară, nu mai puțin de trei academicieni români.

În bibliotecă

Pensia suplimentară

La redacția continuă să sosescă numeroase scrisori prin care oamenii școlii își exprimă mulțumirea față de hotărîrea plenarei C.C. al P.C.R. privind majorarea pensiilor și îmbunătățirea sistemului de pensionare, fac propuneri și pun întrebări cu privire la prevederile noului proiect de lege a pensiilor.

Răspundem mai jos la unele din aceste întrebări, în legătură cu pensia suplimentară.

Hotărîrea Plenarei Comitetului Central al Partidului Comunist Român cu privire la majorarea pensiilor și îmbunătățirea legislației pensiilor prevede instituirea pensiei suplimentare prin contribuția salariatilor, motivată de creșterea continuă a bunăstării celor ce muncesc, ca urmare a sporirii veniturilor, datorită înnoirii relațiilor noi de colaborare și intrajutorare reciproce între oamenii în procesul muncii și în viața socială.

Asigurînd oamenilor muncii, la bătrînețe, o viață tîrînită și demnă, pensia suplimentară, leagă munca pensionarilor cu munca generației active, este o punte între prezent și viitor, de natură să consolideze și pe această cale comunitatea noastră socială.

Art. 73, al. 1 și 2 din proiect, precizează că au dreptul la pensie suplimentară pensionarii și beneficiarii de ajutor social din cadrul asigurărilor sociale de stat, care au contribuit, în timpul activității salariale, la fondul pentru pensia suplimentară, precum și pensionarii urmași, dacă susținătorul decedat a contribuit la fondul pentru pensia suplimentară. Curîntumul pensiei suplimentare pentru cei ce au contribuit cel puțin 10 ani la fondul acestei pensii este de 14 la sută din salariul tarifar lunar, folosit la calcularea pensiilor de asigurări sociale. Pentru cei ce au contribuit mai puțin de 10 ani la fondul pensiilor suplimentare procentul este de la 5—10 la sută în raport cu anii de contribuție.

Art. 74, al. 3, stabilește că pentru beneficiarii de ajutor social pensia suplimentară se calculează pe baza mediei salariilor tarifare lunare din ultimii 5 ani de activitate consecutivă. Pentru invalizii beneficiarii de ajutor social care au lucrat mai puțin de 5 ani, pensia suplimentară se stabilește pe baza mediei salariilor tarifare din perioada de activitate.

În cazul în care angajații au contribuit pentru pensia supli-

mentară pînă la data pensionării, mai puțin de 12 luni, nu primesc pensie suplimentară, însă, potrivit al. 5 din același articol, li se restituie sumele plătite cu titlul de contribuție.

Excepție la cele stabilite la al. 4, din art. 74 fac pensionarii de invaliditate și pensionarii urmași, care vor primi, totuși, și în această ipoteză, pensia suplimentară, calculată în procentul minim prevăzut pentru 1—2 ani de contribuție. Această dispoziție reflectă grija, ce o poartă regimul nostru pensionarilor invalizi și pensionarilor urmași, care nu pot fi lipsiți de pensie suplimentară prin intervenția unui eveniment nenorocit, de neputîntabil. Este, de asemenea, demn de relevat și faptul că legiuitorul este preocupat de ideea înlăturării prejudiciilor pensionarului care a contribuit pentru pensie suplimentară mai puțin de 12 luni, dispunînd restituirea contribuției.

Pentru invalizii de gradul III, cuantumul pensiilor suplimentare se reduce la jumătate din procentele prevăzute în primele aliniate ale art. 74, corespunzător anilor de contribuție.

În sfîrșit, alin. 7 din acest text mai prevede o dispoziție în favoarea angajaților care au împlinit limita de vîrstă sau sint invalizi și au încetat activitatea fără a putea fi înscrși la pensie sau ajutor social, deoarece nu îndeplinesc condițiile prevăzute de lege, specificînd că aceștia au drept la pensie suplimentară dacă au contribuit pentru ea cel puțin 12 luni. Este un caz în care pensia suplimentară are o existență independentă, ne mai fiind subordonată calității de pensionar de asigurări sociale sau beneficiar de ajutor social.

Art. 75 din proiect stabilește calculul pensiilor suplimentare pentru pensionarii urmași, ținînd seama de pensia suplimentară stabilită conform art. 74, al. 1 și 2, în raport de numărul urmașilor.

Fondurile necesare plății pensiilor suplimentare se formează din contribuția tuturor salariaților, fixată la 2% din salariul tarifar lunar, care se varsă de unități într-un cont special al Uniunii Generale a Sindicatelor, la Banca Națională a Republicii Socialiste România. Această instituție de credit va plăti o dobîndă anuală de 1,50% cu care se întregeste fondul de pensie suplimentară.

În situația noastră, a profesorilor, un calcul simplu ne convinge de justiciu a acestei afirmații. Astfel, unui profesor definitiv cu un salariu de 1850 lei, a cărui contribuție de 2% din salariul tarifar lunar, pe timp de 10 ani, este de 3440 lei, i se cuvine o pensie suplimentară lunară de 259 lei. El primește deci în decurs de numai 13 luni întreaga contribuție depusă timp de 10 ani.

Avantajul pensiei suplimentare apare în toată claritatea și datorită creșterii longevității populației din țara noastră, care învederează faptul că numărul pensionarilor și perioadelor în care ei beneficiază de pensia suplimentară vor fi din ce în ce mai mari.

Modul de reglementare a pensiei suplimentare, întemeiat pe principiul mutualității, a cărui forță educativă este atât de puternică în relațiile noi de colaborare și intrajutorare statornicite în țara noastră, dovedește o dată mai mult grija deosebită pe care partidul o poartă oamenilor muncii și după ce aceștia devin pensionari.

INSTITUTUL DE ȘTIINȚE PEDAGOGICE

anunță scoaterea la concurs a următoarelor posturi

- 1) șef de sector cercetare științifică, specialitatea pedagogie, sectorul „Învățământ profesional și tehnic”;
- 2) cercetător științific principal, specialitatea fizică, sectorul „Științele naturii”;
- 3) cercetător științific principal, specialitatea pedagogie, sectorul „Istoria pedagogiei”;
- 4) cercetător științific principal, specialitatea medicină, sectorul „Învățământ special”;
- 5) cercetător științific principal, specialitatea inginer agronom, sectorul „Învățământ profesional și tehnic”;

CONCURS

6) cercetător științific principal, specialitatea pedagogie, sectorul „Bazele teoretice ale pedagogiei”;

7) cercetător științific principal, specialitatea matematică, sectorul „Științele naturii”;

„Defectologie”, filiala Cluj.

Cererile de înscriere se primesc la secretariatul institutului, din str. Sf. Apostoli nr. 14, București, pînă la data de 25 noiembrie a.c., însoțite de următoarele acte:

— copie legalizată de pe diploma de examen de stat sau de pe actul echivalent de studii superioare în

specialitatea respectivă; copie de pe diploma de doctor sau doctor docent în științe, dacă e cazul; memoriu de activitate, împreună cu lista lucrărilor publicate sau în curs de publicare; cîte un exemplar din cele mai importante lucrări științifice ale candidatului sau extraselor lor; copie legalizată de pe certificatul de naștere; certificat de sănătate; dovada situației militare; dovada stagiului de activitate în producție; caracterizare făcută de conducerea instituției de la care provine candidatul; autobiografie.

Concursul va avea loc în ziua de 9 decembrie 1968, orele 8, la sediul Institutului de științe pedagogice din București.